

Sevgi ÖZCAN¹
Veli DUYAN²
Filiz KOÇ³
Nafiz BOZDEMİR¹

ARAŞTIRMA

ÜÇÜNCÜ SINIF TIP ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLILARA YÖNELİK TUTUMLARI: BİR EĞİTİM PROGRAMININ ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Öz

Giriş: Bu çalışmanın amacı, Yaşlı Bireye Multidisipliner Yaklaşım Modülü'nün tıp öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarına etkisinin değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: "Ön test-son test" modeline dayalı yarı deneysel tipteki bu çalışmada araştırma grubunu 2010-2011 eğitim-öğretim yılı üçüncü sınıf öğrencileri oluşturmuştur (n=187). Toplam 142 (%75.9) öğrencinin verisi değerlendirmeye alınmıştır. Öğrencilere modül öncesinde ve sonrasında Kogan tarafından geliştirilen "Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği" uygulanmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %47.1'i (n=88) kadın, %52.9'u (n=99) erkektir. Hem kız hem de erkek öğrencilerin modül sonrası puan ortalamalarında, modül öncesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir artış saptanmıştır (p=0.001). Modül öncesi ve sonrası puan ortalamaları açısından cinsler arasında fark bulunamamıştır (p>0.05). Değişimin yönü, öğrencilerin 99'unda (%69.7) olumlu iken, 37(%26.1)'sinde olumsuzdur.

Sonuç: Öğrencilerin eğitim sonrası puan ortalamalarında eğitim öncesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir artış saptanmasına rağmen bazı öğrencilerde değişimin yönünün olumsuz olması dikkat çekicidir. Elde edilen veriler doğrultusunda olumsuz bir tutum ortaya koyan öğrencilerle ilgili sorunları belirlemek ve tutumlarını olumlu yöne doğru değiştirmek için yeni çalışmaların gerekliliği kaçınılmazdır.

Anahtar Sözcükler: Tıp eğitimi; Yaşlı; Tutum.

RESEARCH

THIRD-YEAR MEDICAL STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS THE ELDERLY: EVALUATION OF THE EFFECT OF AN EDUCATIONAL PROGRAMME

ABSTRACT

Introduction: The purpose of this study is to evaluate the impact of 'Multidisciplinary Approach to Elderly Individuals Module' to the attitudes of medical students towards the elderly.

Materials and Method: In this quasi-experimental study based on "pre-test post-test" model, the study group was comprised of 3rd-year students in 2010-2011 academic year (n=187). In total data of 142 students (75.9 %) were evaluated. Kogan's Attitudes Towards Old People Scale was administrated to students before and after the module.

Results: Of the students 47.1 % (n=88) were females and 52.9 % (n=99) were males. Statistically significant increase was detected in after-module mean points of both males and females in comparison to before-module points (p=0.001). Statistically significant gender difference was not found in terms of before and after-module mean points. Whereas direction of change was positive in 99 students (69.7 %), it was negative in 37 students (26.1 %).

Conclusion: Although statistically significant increase was detected in after-training mean points of the students by comparison with the before-training points, negative direction of change in some students is striking. In accordance with the obtained data, it is essential to conduct new studies to identify the problems of the students who took a negative attitude and to direct their attitudes in the positive direction.

Key Words: Education, Medical; Aged; Attitude.

İletişim (Correspondance)

Sevgi ÖZCAN
Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği
Anabilim Dalı ADANA

Tlf: 0322 338 60 60
e-posta: sozcan@cu.edu.tr

Geliş Tarihi: 25/08/2011
(Received)

Kabul Tarihi: 02/01/2012
(Accepted)

¹ Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği
Anabilim Dalı ADANA
² Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal
Hizmet Bölümü ANKARA
³ Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim
Dalı ADANA

GİRİŞ

Sağlık hizmetleri açısından risk grubu olarak nitelenen yaşlıların sayıca artışı, bu dönemin gereksinimlerini gözeterek ve karşılayan bir sağlık hizmetini gerekli hale getirmektedir (1). Dünya Sağlık Örgütü, tüm sağlık çalışanlarının uzmanlık alanlarına bakılmaksızın yaşlılıkla ilgili konularda eğitilmesini önermektedir (2). Bir sağlık çalışanı olarak hekimlerin yaşlanan nüfusun gereksinimlerini en iyi şekilde karşılamak üzere eğitim almaları ve deneyim kazanmaları giderek önem kazanmaktadır (3-5).

Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de geriatri bilim dalı olsun ya da olmasın tıp fakültelerinde “yaşlı sağlığı” ile ilgili eğitimlere yer verilmektedir ve her geçen gün sayıları artmaktadır (6,7). Bu noktadan hareketle, beş yıl önce, fakültemizde, üçüncü sınıf öğrencilerine yönelik “Yaşlı Bireye Multidisipliner Yaklaşım Modülü” (YBMYM) uygulamasına başlanmıştır (8). Modül hem öğrenciler hem de eğitimciler açısından yararlı bulunmakta ve her yıl alınan geri bildirimler ışığında geliştirilmektedir. Modülde öğrencilerin, bilgi ve becerileri gerek modül sürecinde gerekse modül sonunda değerlendirilmesine rağmen bu eğitimin öğrencilerin yaşlılara yönelik tutumlarına etkisi hiç değerlendirilmemiştir (9). Oysa tutumun tıbbi yeterliliğin önemli bir parçasını oluşturduğu bilinmektedir. Davranışlar üzerinde rol oynadığı düşünülen tutumun doktor-hasta ilişkisini, bakımın kalitesini ve sonucunu etkilediği bildirilmiştir (10).

Sosyal psikolojinin temel kavramlarından biri sayılan tutum kavramı, genel olarak “bir bireye atfedilen ve onun psikolojik bir nesneye/olaya/insana ilişkin düşünce, duygu ve davranışlarını organize eden bir eğilime işaret etmek için kullanılmaktadır (11). Bireyin tutum nesnesine ilişkin düşünce, bilgi ve inançları bilişsel bileşeni, tutum nesnesine ilişkin duygu ve değerlendirmeleri duygusal bileşeni, tutum nesnesine ilişkin davranış eğilimleri ise davranışsal bileşeni oluşturur. Bu bileşenler birbirinden bağımsız değildir; karşılıklı olarak birbirini etkiler, birbirlerinden etkilenir ve çoğu kez aralarında bir tutarlılık bulunur. Tutumlar doğuştan gelmezler, öğrenme yoluyla kazanılırlar. Ana-baba, arkadaşlar, kitle iletişim araçları, tutum nesnelere olan kişisel yaşantılar tutumların oluşmasında rol oynayan faktörlerden bazılarıdır (11).

Tüm toplumlarda yaşlılığa ilişkin tutumlar genel olarak olumlu, olumsuz ve karma olmakla birlikte, olumsuz tutum eğilimi daha fazladır (12). Yurtdışında yapılan çalışmalarda tıp öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumları ile ilgili hem

olumlu hem de olumsuz sonuçlar elde edilmiştir. Ülkemizde ise tıp öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarını araştıran bir çalışmaya rastlanmıştır (13). Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi 1, 4 ve 6. sınıf öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarını belirlemek ve karşılaştırmak amacıyla yapılan bu çalışmada, genel olarak öğrenci tutumları olumlu bulunmuş ve bu durum Türk toplumunun yaşlılara yönelik tutumunun yansımaları olarak değerlendirilmiştir. Çalışmada, öğrencilerin yaşlılıkla ilgili formal bir eğitim almadıklarını, yaşlı hastalarla ilgili bilginin olağan tıp eğitimi sırasında arttığını varsaydıklarını bildiren yazarlar, özellikle geriatri eğitiminin tıp öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarını arttıracığına vurgu yapmışlardır (13).

Bu çalışma, fakültemizde uygulanan YBMYM'nün öğrencilerin yaşlılara yönelik tutumlarına etkisinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma Modeli

Tıp fakültesi öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik tutumlarına kısa süreli eğitim çalışmasının etkisinin incelendiği bu araştırma “ön test-son test” modeline dayalı yarı deneysel; bir başka ifadeyle A-B tasarımına dayalı bir çalışmadır (14). Bu modele uygun olarak araştırmada eğitim çalışmasına katılan öğrencilerin tutumlarına ilişkin olarak öntest-sontest ölçümleri yapılmıştır.

Araştırmanın bağımsız değişkeni öntest ve sontest uygulamaları arasında öğrenciler ile gerçekleştirilen kısa süreli eğitim çalışması uygulamasıdır. Bağımlı değişken ise orijinali Kogan (1961) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Duyan ve Gelbal (2011) tarafından gerçekleştirilen Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği ile değerlendirilen yaşlılara yönelik tutum düzeyidir (15). Araştırma için fakülte etik kurulundan onay alınmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırma grubu Tıp Fakültesi 2010-2011 eğitim-öğretim yılı üçüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır (n=187). Yaş ortalaması 22.1 ± 2.7 (20-46) yıl olan öğrencilerin %47.1'i (n=88) kadın, %52.9'u (n=99) erkektir (Tablo 1). Öğrencilerin bilgilendirilmiş onamları alınmıştır. Bir öğrenci devamsızlık, 44 öğrenci ise verilerindeki eksiklikler nedeniyle çalışma dışı bırakılmış, toplam 142 (%75.9) öğrencinin verisi değerlendirilmeye alınmıştır.

Tablo 1— Araştırma Grubunun Yaşa ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Yaş	Kız	Erkek	Toplam
	Sayı (%)*	Sayı (%)*	Sayı (%)*
20	4 (4.5)	7 (7.1)	11 (5.9)
21	47 (53.5)	34 (34.4)	81 (43.3)
22	24 (27.2)	31 (31.3)	55 (29.4)
23	10 (11.4)	13 (13.1)	23 (12.3)
24 ve üzeri	3 (3.4)	14 (14.1)	17 (9.1)
Toplam (%)**	88 (47.1)	99 (52.9)	187 (100)
Ortalama yaş	21.8 ± 2.7 (20-46)	22.3 ± 1.7 (20-42)	22.1 ± 2.7 (20-46)

*Sütun yüzdesi

** Satır yüzdesi

Eğitimin İçeriği ve Eğitim Süreci

Tablo 2'de program ayrıntısı verilen YBMYM'ü 30 Mayıs -1 Haziran 2011 tarihlerinde yapılmıştır. Panel ve huzurevi zi-

yareti dışındaki oturumlar ikişer eğitmen tarafından 18-19 kişilik gruplarda interaktif olarak uygulanmıştır. Panel konferans salonunda tüm gruba yönelik, huzurevi ziyareti ise üç grup şeklinde öğretim üyeleri eşliğinde yapılmıştır. Huzurevi ziyareti sırasında her öğrencinin bir yaşlı ile görüşme yapması sağlanmıştır.

Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği

Kogan (1961) tarafından insanların yaşlılara yönelik tutumlarını ölçme amacıyla geliştirilen ölçeğin kullanımı oldukça yaygın olup, birçok dile uyarlaması yapılmıştır. Türkçeye uyarlaması ise dört farklı araştırma grubu tarafından yapılmış, hepsinde de geçerli ve güvenilir olduğu bulunmuştur (15-18). Çalışmamızda Duyan ve Gelbal (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan versiyonu kullanılmıştır (15).

İnsanların yaşlılara yönelik duygusal tutumlarını ölçen, kişinin kendisinin doldurduğu bir ölçektir. Yaşlılara yönelik olumlu ve olumsuz tutumları yansıtan 34 maddeden oluşan

Tablo 2— YBMYM Programı-2011

30 Mayıs 2011 Pazartesi	31 Mayıs 2011 Salı	1 Haziran 2011 Çarşamba
09.00-10.15 Açılış -Günün programı Tanışma-Isınma Katılımcıların beklentileri Modülün amaç ve hedefleri, program tanıtımı Modül kontratı ve görevlendirmeler Ön Testler Panel ile ilgili rehberin verilmesi	9.00-9.10 Isınma 09.10-09.15 Günün programı 09.15-10.30 Senaryo 3: Berrak Bilir ne ödünç aldı?	Huzurevi Ziyareti
10.15-10.45 Ara 10.45-12.00 Panel: Yaşamın Bir Evresi: Yaşlılık Yaşlılıkta meydana gelen değişiklikler *Fizyolojik değişiklikler *Psikolojik değişiklikler *Sosyal değişiklikler	10.30-10.45 Ara 10.45-12.00 Senaryo 4: Leyla Kırılğan nasıl kırıldı?	
Öğle Yemeği 13.30-14.45 Senaryo 1: Bay Bekir Songür 14.45-15.15 Ara 15.15-16.30 Senaryo 2: ...Hanım'ı/Bey'i korumak için geç mi kalındı? 16.30-16.45 Ertesi günün senaryolarının ve kaynaklarının verilmesi, Günün değerlendirilmesi	Öğle Yemeği 13.30-14.45 Senaryo 5: Mehmet Bey'e ne oldu? 14.45-15.15 Ara 15.15-16.30 Huzurevi'nin tanıtımı (video) Huzurevi ziyareti ile ilgili bilgilendirme 16.30-16.45 Günün değerlendirilmesi	Öğle Yemeği 13.30-14.45 Son Testler Modül sonu değerlendirmeler ve kapanış Serbest Çalışma

iki boyutlu bir ölçme aracı olan ölçeğe yer alan ilk 17 madde olumsuz tutum alt ölçeğine, 18-34 arasında yer alan maddeleri ise olumlu tutum alt ölçeğine aittir. Olumlu tutumlar alt ölçeğinden alınan yüksek ve olumsuz tutumlar alt ölçeğinden alınan düşük puanlar yaşlılara yönelik olumlu tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçek kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, biraz katılmıyorum, biraz katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde 6'lı Likert tipindedir. Olumsuz tutumları gösteren ifadelerin puanlaması tersten hesaplanmaktadır.

Verilerin Çözülmesi

Araştırmanın amaçları çerçevesinde, denencelerin sınanmasında modül öncesi ve sonrasında Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasında bir fark olup olmadığına bakılmış ve farkın anlamlılık düzeyini belirlemek amacıyla eşleştirilmiş t testi uygulanmıştır. Araştırmada istatistiksel anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir. Araştırma verileri bilgisayarda işlenerek istatistiksel çözümlenmeler yapılmıştır. İşlemlerin yapılmasında SPSS for Windows 16.0 programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Hem kız hem de erkek öğrencilerin modül sonrası puan ortalamalarında, modül öncesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir değişim saptanmıştır ($p=0.001$). Modül öncesi ($p=0.896$) ve sonrası ($p=0.944$) puan ortalamaları açısından cinsler arasında fark bulunamamıştır (Tablo 3).

Değişimin yönü, öğrencilerin 99'unda (%69.7) olumlu iken, 37 (%26.1)'sinde olumsuzdur. Altı (%4.2) öğrencide ise değişim gözlenmemiştir. Erkek öğrencilerin %20.3'ünde, kız öğrencilerin ise %30.8'inde değişimin yönü olumsuzdur ($p=0.07$) (Tablo 4).

TARTIŞMA

Yaşlanan nüfus, günümüzde uluslararası sağlık sistemlerinin karşı karşıya kaldığı temel konulardan biridir. İlerleyen yaş ile birlikte, sağlık sorunlarının ve kronik hastalık olasılığının artacağı, dolayısıyla sağlık kaynaklarına olan talebin artacağı beklenen bir gerçektir. Bu durum hastaneler ve uzun süreli bakım evlerini de etkileyecektir (19). Geleceğin hekimleri yaşlı nüfusun hem sahip olduğu hastalıkların tanı ve te-

Tablo 3— Öğrencilerin Modül Öncesi ve Sonrası Puanlarının Karşılaştırılması (N=142)

Durum	Grup	Ortalama± Standart Sapma			İstatistik*	p*	Toplam N=142 (%100)
		Kadın N=78 (%54.9)	Erkek N=64 (%45,1)				
Yaşlılara Yönelik Tutum	Modül Öncesi	124.64±16.21	124.98±14.86	t = -.130	0.896	124.80±15.56	
	Modül Sonrası	133.47±16.19	133.30±13.54	t = .070	0.944	133.39±15.00	
İstatistik**	t = -4.902	t = -5.359				t = 7.118	
p**	0.001	0.001				0.001	

*Satır

**Sütun

Tablo 4— Modül Sonrasında Öğrencilerin Tutumlarında Meydana Gelen Değişimin Karşılaştırılması (N=142)

Durum	Değişimin Yönü	Sayı			Ortalama Değişim	Toplam Değişim
		Kadın (%)	Erkek (%)	Toplam (%)		
Yaşlılara Yönelik Tutum	Olumsuz	24 (30.8)	13 (20.3)	37 (26.1)	48.46	1793.00
	Olumlu	53 (67.9)	46 (71.9)	99 (69.7)	75.99	7523.00
	Yok	1 (1.3)	5 (7.8)	6 (4.2)		

Kikare = 5,10 SD=2, p=0.07

davisini hem de bakımını yönetmek gibi zor bir görev ile karşı karşıya kalacaklardır. Bu nedenle tıp fakülteleri son yıllarda, müfredatlarında yaşlı sağlığı ile ilgili eğitimlere daha fazla önem vermeye, öğrencilerinde konuyla ilgili farkındalık yaratmaya başlamışlardır.

Şahinoğlu-Pelin ve Arda'nın hekim-hasta ilişkilerine etki edebilecek değişkenleri araştırdıkları, 524 hekimin katıldığı çalışmalarında, örneklemin %10'una yakın bir bölümünde, hekimlerin hastalarına davranışlarında hasta yaşının önemli bir etken olduğu gösterilmiştir (20). Bu çalışma, yaşı, hastalar arasında ayırma neden olabilecek bir etken olarak göstermesi açısından dikkat çekicidir. Literatür verileri yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumların görüldüğü alanlardan birinin de sağlık olduğunu, son yıllarda sağlık bakım hizmetinin sunulduğu tüm alanlarda yaşlı insanlara yönelik ayrımcılık yapıldığını göstermektedir (21).

Öğrencilerin yaşlılık dönemini tanıyabilmesi, yaşlılığa yönelik olumsuz önyargılarının değiştirilebilmesi ve yaşlı ayrımcılığının ortadan kaldırılabilmesinde öncelikli faktörlerden biri yaşlılara karşı tutumlarının belirlenmesidir (22,23). Ülkemizde tıp fakültesi öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının saptandığı tek çalışmada, genel olarak öğrenci tutumları olumlu bulunmuş ve bu durum Türk toplumunun yaşlılara yönelik tutumunun yansımaları olarak değerlendirilmiştir (13).

Tıp fakültesi üçüncü sınıf öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik tutumlarına kısa süreli eğitimin etkisinin incelendiği çalışmamızda ise öğrencilerin modül sonrası puan ortalamalarında (133.39±15.00) modül öncesine (124.80±15.56) göre istatistiksel olarak anlamlı bir artış saptanmıştır. Modül öncesi ve sonrası puan ortalamaları açısından cinsler arasında bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Benzer şekilde, Hacettepe'de yapılan çalışmada da yaşlılara yönelik tutum açısından cinsler arasında fark saptanmamıştır (13). Bunun nedeni, her iki cinsiyetinden de aynı toplumsal yapıdan gelmesi ve aynı kültürü almış olması olabilir.

Modül, öğrencilerin %69.7'sinin yaşlılara yönelik tutumunda olumlu değişime neden olurken %26.1'inde olumsuz değişime neden olmuştur. Yaşlanmayla ilgili bilgi ve yaşlılara yönelik tutum konusundaki çalışmaların sonuçları farklı olsa da bir çok çalışmada aralarında pozitif bir ilişki olduğu gösterilmiştir (24). Gençlerle yaşlılar arasında direkt temasın gençlerin yaşlılara yönelik daha pozitif tutum geliştirmelerini sağladığından bahsedilmekte, ancak olumlu tutum gelişmesinde yaşlılarla karşılaşma sıklığı ve süresinden çok kalitesinin önemli olduğuna dikkat çekilmektedir (24). Çok hasta

yaşlılarla başlamak tüm yaşlıları sağlıksız olarak klişeleştirmeye yol açabileceği için öğrencilerin bakım merkezlerindeki çok hasta yaşlılarla karşılaşmadan önce, öncelikle sağlıklı yaşlılarla karşılaşmaları önerilmektedir (13). Çalışmamızda, öğrencilere verilen eğitimin içeriği aynı olmasına rağmen öğrencilerin hepsinde değişimin olumlu olmamasının, öğrencilerin kişisel özellikleri, küçük grup dinamikleri, huzurevi ziyareti sırasında birebir görüşülen yaşlıların özellikleri ve paylaşımlarının içeriği ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür.

Ayrıca olumsuz değişimin kız öğrencilerde daha fazla olması dikkat çekicidir. Yaşlanma anksiyetesi ile yaşlılara yönelik tutumlar arasında negatif bir ilişki olduğundan ve kadınların fiziksel çekicilik ve genç görünümle ilgili bakış açıları nedeniyle erkeklere göre daha fazla yaşlanma anksiyetesi yaşadıklarından bahsedilmektedir. Kanada'da yapılan bir çalışmada bir veya daha fazla yaşlı yakınıyla yaşayanların daha yüksek düzeyde yaşlanma anksiyetesine sahip oldukları bulunmuştur (24). Ülkemizde yaşlıların bakımının daha çok kadınların sorumluluğunda olması ve kadınların kendi yaşlılıkları ile ilgili anksiyetelerinin erkeklere göre daha yüksek olması, değişimi olumsuz olan öğrenciler arasında kız öğrencilerin daha yüksek oranda bulunmasını açıklar niteliktedir.

Sonuç olarak, tıp fakültelerinde yaşlı sağlığı ve sorunları ile ilgili eğitimlerin önemi her geçen gün artmaktadır. Yaşlılara yönelik verilen eğitimlerde bilgi ve beceri kadar tıbbi yeterliliğin önemli bir parçasını oluşturan, doktor-hasta ilişkisini ve bakımın kalitesini etkilediği bildirilen tutuma yönelik uygulamalar ve değerlendirmelere de yer verilmelidir.

Tıp fakültesi öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik tutumlarına kısa süreli eğitimin etkisinin incelendiği çalışmamızda, öğrencilerin eğitim sonrası puan ortalamalarında eğitim öncesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir artış saptanmasına rağmen bazı öğrencilerde değişimin yönünün olumsuz olması dikkat çekicidir. Elde edilen veriler doğrultusunda olumsuz bir tutum ortaya koyan öğrencilerle ilgili sorunları belirlemek ve tutumlarını olumlu yöne doğru değiştirmek için yeni çalışmaların gerekliliği kaçınılmazdır.

Teşekkür

Katılımları ve destekleri için Sosyal Hizmetler İl Müdürü Sayın Fazlı Doğanç'a, Huzurevi Müdürleri Sayın Nurdan Kama'ya ve Sayın Hamza Dönmez'e, 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılında YBMYM'de eğitmen olarak görev alan tüm öğretim üyelerimize teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. Etiler N. Yaşlılık ve Sağlık Hizmetleri Gereksinimindeki Değişim. In: Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyonda Yeni Ufuklar Yaşlı Sağlığı. Kutsal YG. Ankara, Güneş Tıp Kitapevleri, 2010; 1-2.
2. World Health Organization. 10 facts on ageing and the life course. Fact 7. http://www.who.int/features/factfiles/ageing/ageing_facts/en/index6.html. Accessed: 4.07.2011.
3. Kutsal Gökçe Y. Yaşlanan dünya ve yaşlanan insan. Available from: http://www.geriatri.org.tr/pdfler/saglikli_yaslanama2005/S_Y_2005_01.pdf. Accessed: 4.07.2011.
4. Akgün S, Bakar C, Budakoğlu İİ. Dünya'da ve Türkiye'de yaşlı nüfus eğilimi, sorunları ve iyileştirme önerileri. Turkish Journal of Geriatrics 2004;7(2):105-110.
5. Kutsal YG. Önsöz. In: Fiziksel Tıp Ve Rehabilitasyonda Yeni Ufuklar Yaşlı Sağlığı. Kutsal YG. Ankara, Güneş Tıp Kitapevleri, 2010, iii.
6. Aydın ZD. Yaşlanan dünya ve geriatri eğitimi. Turkish Journal of Geriatrics 2009;2 (4):179-87.
7. Cankurtaran M. Türkiyede Geriatri. Geriatri ve Gerontoloji. (ed): Servet Arıoğlu MN, Ankara, Medikal ve Nobel Tıp Kitap Sarayı 2006;69-73.
8. Bozdemir N, Özeren A, Koç F, et al. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi yaşlı bireye multidisipliner yaklaşım modülü: hazırlık aşaması. Turkish Journal of Family Medicine 2011; 5(1):1-8. Erişim adresi: <http://www.tjfmpe.com/> [Internet] Available from: 4.07.2011.
9. Özcan S, Güzel R, Koç F, et al. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi 3.sınıf öğrencilerine uygulanan "yaşlı bireye multidisipliner yaklaşım" modülünün değerlendirilmesi. Turkish Journal of Geriatrics 2008; 11 (1):1-6.
10. Batenburg V. Do professional attitudes change during medical education? Advances in Health Sciences Education 1996;1: 153-164.
11. Aydın O. Tutumlar. Davranış Bilimlerine Giriş. TC. Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1027, Eskişehir, 2000, pp 332-347.
12. Akdemir N, Çınar Fİ, Görgülü Ü. Yaşlılığın algılanması ve yaşlı ayrımcılığı. Turkish Journal of Geriatrics 2007; 10 (4):215-22.
13. Cankurtaran M, Halil M, Ulger Z, et al. Influence of medical education on students' attitudes towards the elderly. Journal of National Medical Education 2006;98(9):1518-22. (PMID: 17019923).
14. Duyan V. Sosyal Hizmet: Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, Yayın No: 15, Ankara, 2010, pp 55-61.
15. Duyan, V. ve Gelbal. S. Yaşlılara yönelik tutum ölçeğinin bir grup üniversite öğrencisi üzerinde türkçeye uyarlama çalışması. Turkish Journal of Geriatrics 2013;16(2):202-9.
16. Uğurlu N, Karakaya MG, et al. Turkish version of Kogan's old people scale: A validity and reliability study. Turkish Journal of Geriatrics 2011;14(2):145-53.
17. Küçükgüçlü O, Mert H, Akpınar B. Reliability and validity of Turkish version of attitudes toward old people scale. J Clin Nurs 2011 No;20(21-22):3196-203doi: 10.1111/j.1365-2702.2011.03764.x. (PMID:21518058).
18. Erdemir F, Kav S, Citak EA, Hanoglu Z, Karahan A. A Turkish version of Kogan's attitude toward older people (KAOP) scale: reliability and validity assesment. Arch Gerontol Geriatr 2011 May-Jun; 52 (3):e162-5. (PMID:21075461).
19. Lovell M. Caring for the elderly: Changing perceptions and attitudes. Journal of Vascular Nursing 2006;24(1):22-26 (PMID:16504848).
20. Şahinoğlu-Pelin S, Arda B. Etik açıdan yaşlılık ve hekim-hasta ilişkileri. Turkish Journal of Geriatrics 1998;1(1): 39-42.
21. Çilingiroğlu N, Demirel S. Yaşlılık ve yaşlı ayrımcılığı. Turkish Journal of Geriatrics 2004;7(4):225-230.
22. Soyer F, Ünal D, Güleser N, Elmalı F. Sağlık Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı demografik değişkenlerle ilişkisi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2010;3(2):20-25. [Internet] Available from: http://sagbilderg.mersin.edu.tr/UserFiles/File/3_2_44.pdf Accessed:18.07.2011.
23. Kite ME, Stockdale GD, Whitly BE, Johnson BT. Attitudes towards younger and older adults: an updated meta-analytic review. Journal of Social Issue 2005;61:241-266.
24. Allan JL, Johnson JA. Undergraduate attitudes toward the elderly:the role of knowledge, contact and aging anxiety. Educational Gerontology 2008;35(1):1-14 [Internet] Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03601270802299780> Accessed: 20.08.2011.